

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 15ης Ιουνίου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή — Διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις — Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 — Άρθρο 7, σημείο 1 — Έννοια των όρων “διαφορές εκ συμβάσεως” και “σύμβαση παροχής υπηρεσιών” — Αναγωγή συνοφειλέτη κατά των εις ολόκληρον ευθυνομένων συνοφειλετών του από σύμβαση πιστώσεως — Καθορισμός του τόπου εκτελέσεως της συμβάσεως πιστώσεως»

Στην υπόθεση C-249/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία) με απόφαση της 31ης Μαρτίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Μαΐου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

Saale Kareda

κατά

Stefan Benkö,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen, πρόεδρο τμήματος, M. Βηλαρά, J. Malenovský, M. Safjan (εισηγητή) και D. Šváby, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η S. Kareda, εκπροσωπούμενη από τον C. Függer, Rechtsanwalt,

— ο S. Benkö, εκπροσωπούμενος από τον S. Alessandro, Rechtsanwalt,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την M. Heller και τον M. Wilderspin,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 26ης Απριλίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7, σημείο 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Stefan Benkö και της Saale Kareda όσον αφορά αναγωγή για το ποσό των μηνιαίων δόσεων τις οποίες κατέβαλε ο S. Benkö, στο πλαίσιο από κοινού συναφθείσας συμβάσεως πιστώσεως, ελλείψει καταβολής εκ μέρους της S. Kareda.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 1215/2012

- 3 Από την αιτιολογική σκέψη 4 του κανονισμού 1215/2012 προκύπτει ότι ο εν λόγω κανονισμός αποσκοπεί, προς το συμφέρον της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, στη θέσπιση «διατάξεων σχετικά με την ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ώστε να εξασφαλίζεται ταχεία και απλή αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος».
- 4 Στις αιτιολογικές σκέψεις 15 και 16 του εν λόγω κανονισμού διαλαμβάνονται τα εξής:
 - «(15) Οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας θα πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου. Η δωσιδικία αυτή θα πρέπει να ισχύει πάντοτε, εκτός από μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου το επίδικο αντικείμενο ή η αυτονομία των διαδίκων δικαιολογεί άλλο συνδετικό στοιχείο. Η κατοικία των νομικών προσώπων πρέπει να καθορίζεται αυτοτελώς ώστε να αυξάνεται η διαφάνεια των κοινών κανόνων και να αποφεύγονται οι συγκρούσεις δικαιοδοσίας.
 - (16) Η δωσιδικία της κατοικίας του εναγομένου πρέπει να συμπληρωθεί από εναλλακτικές δωσιδικίες που θα ισχύουν λόγω του στενού συνδέσμου μεταξύ του δικαστηρίου και της διαφοράς ή για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης. Η ύπαρξη στενού συνδέσμου θα πρέπει να παρέχει ασφάλεια δικαίου και να αποφεύγεται το ενδεχόμενο ο εναγόμενος να ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου κράτους μέλους το οποίο δεν μπορούσε ευλόγως να προβλέψει. Αυτό το στοιχείο είναι σημαντικό, ιδίως σε διαφορές που αφορούν εξωσυμβατικές υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από παραβιάσεις της ιδιωτικότητας και του δικαιώματος της προσωπικότητας, περιλαμβανομένης της δυσφήμισης.»
- 5 Οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας περιέχονται στο κεφάλαιο II του ίδιου κανονισμού. Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα τμήματα 1, 2 και 4, τα οποία επιγράφονται, αντιστοίχως, «Γενικές διατάξεις», «Ειδικές δικαιοδοσίες» και «Διεθνής δικαιοδοσία σε συμβάσεις καταναλωτών».

- 6 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, το οποίο εμπίπτει στο τμήμα 1 του ως άνω κεφαλαίου II, ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»

- 7 Το άρθρο 7 του ως άνω κανονισμού 1215/2012, το οποίο περιέχεται στο τμήμα 2 του εν λόγω κεφαλαίου II, έχει ως εξής:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:

- 1) α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή·
β) για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας διάταξης, και εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι:
 - εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων, ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παράδοση των εμπορευμάτων,
 - εφόσον πρόκειται για παροχή υπηρεσιών, ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών·
- γ) το στοιχείο α' εφαρμόζεται, εφόσον δεν εφαρμόζεται το στοιχείο β'·

[...]».

- 8 Το γράμμα του άρθρου 7, σημείο 1, του κανονισμού 1215/2012 είναι πανομοιότυπο με το γράμμα του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1), ο οποίος καταργήθηκε με τον κανονισμό 1215/2012. Εξάλλου, το εν λόγω άρθρο 7, σημείο 1, αντιστοιχεί στο άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τις διαδοχικές συμβάσεις για την προσχώρηση των νέων κρατών μελών στη Σύμβαση αυτή (στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών).

- 9 Το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012, το οποίο περιέχεται στο τμήμα 4 του κεφαλαίου II του κανονισμού αυτού, ορίζει τα εξής:

«Σε συμβάσεις που ο σκοπός τους μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική δραστηριότητα του προσώπου που τις καταρτίζει, του καταναλωτή, η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος με την επιφύλαξη του άρθρου 6 και του άρθρου 7, σημείο 5:

- α) όταν πρόκειται για σύμβαση πώλησης αγαθών με τμηματική καταβολή του τιμήματος·
- β) όταν πρόκειται για σύμβαση δανείου με σταδιακή εξόφληση ή παροχής πίστωσης με άλλη μορφή για τη χρηματοδότηση της αγοράς αγαθών· ή
- γ) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, όταν η σύμβαση έχει συναφθεί με πρόσωπο το οποίο ασκεί εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες στο έδαφος του κράτους μέλους κατοικίας του καταναλωτή ή κατευθύνει με οποιοδήποτε τρόπο τέτοιου είδους δραστηριότητες σε αυτό το κράτος μέλος ή σε διάφορα κράτη, συμπεριλαμβανομένου του εν λόγω κράτους μέλους, και η σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο των εν λόγω δραστηριοτήτων.»

- 10 Το άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού αυτού, το οποίο επίσης περιέχεται στο εν λόγω τμήμα 4, προβλέπει τα εξής:

«1. Αγωγή του καταναλωτή κατά του αντισυμβαλλομένου ασκείται είτε ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο αντισυμβαλλόμενος είτε, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η κατοικία του αντισυμβαλλομένου, ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου κατοικίας του καταναλωτή.

2. Αγωγή του αντισυμβαλλομένου κατά του καταναλωτή ασκείται μόνον ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής.»

- 11 Το γράμμα των άρθρων 17 και 18 του κανονισμού 1215/2012 αντιστοιχεί στο γράμμα των άρθρων 15 και 16 του κανονισμού 44/2001.

Ο κανονισμός (ΕΚ) 593/2008

- 12 Στις αιτιολογικές σκέψεις 7 και 17 του κανονισμού (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη Ι) (ΕΕ 2008, L 177, σ. 6, και διορθωτικό ΕΕ 2009, L 309, σ. 87), διαλαμβάνονται τα εξής:

«(7) Το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής και οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να συνάδουν με τον κανονισμό [44/2001] και τον κανονισμό (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη ΙΙ) [...].

[...]

(17) Όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο ελλείψει επιλογής, η έννοια της “παροχής υπηρεσιών” και της “πώλησης αγαθών” θα πρέπει να ερμηνεύεται με τον ίδιο τρόπο όπως κατά την εφαρμογή του άρθρου 5 του κανονισμού [44/2001], στο μέτρο που η πώληση αγαθών και η παροχή υπηρεσιών καλύπτονται από τον εν λόγω κανονισμό. Μολονότι οι συμβάσεις δικαιόχρησης και διανομής είναι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, αποτελούν αντικείμενο ειδικών κανόνων.»

- 13 Το άρθρο 15 του ως άνω κανονισμού, το οποίο επιγράφεται «Υποκατάσταση εκ του νόμου», ορίζει τα εξής:

«Όταν, δυνάμει μιας συμβατικής ενοχής, ένα πρόσωπο (“ο δανειστής”) έχει απαίτηση έναντι άλλου προσώπου (“ο οφειλέτης”), και ένα τρίτο πρόσωπο έχει την υποχρέωση να ικανοποιήσει τον δανειστή, ή τον έχει πράγματι ικανοποιήσει εκπληρώνοντας την υποχρέωση αυτή, το δίκαιο που διέπει την υποχρέωση του τρίτου να ικανοποιήσει τον δανειστή καθορίζει αν και σε ποιο βαθμό αυτός ο τρίτος δικαιούται να ασκήσει κατά του οφειλέτη τα δικαιώματα που είχε ο δανειστής κατά του οφειλέτη σύμφωνα με το δίκαιο που διέπει τη σχέση τους.»

- 14 Το άρθρο 16 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο επιγράφεται «Παθητική ενοχή εις ολόκληρον», προβλέπει τα εξής:

«Στην περίπτωση που ένας δανειστής έχει απαιτήσεις έναντι περισσότερων οφειλετών, οι οποίοι ευθύνονται για την ίδια απαίτηση, και ένας εκ των οφειλετών έχει ήδη ικανοποιήσει, εν όλω ή εν μέρει, την απαίτηση, το δίκαιο το οποίο διέπει την υποχρέωση του οφειλέτη έναντι του δανειστή διέπει επίσης το δικαίωμα του οφειλέτη να στραφεί κατά των λοιπών οφειλετών. Οι λοιποί οφειλέτες μπορούν να αντιτάξουν κατά το[υ] δανειστή τα μέσα άμυνας τα οποία διαθέτουν στο μέτρο που επιτρέπεται από το δίκαιο το οποίο διέπει τις υποχρεώσεις τους έναντι του δανειστή.»

Το αυστριακό δίκαιο

- 15 Το άρθρο 896 του Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (αστικού κώδικα, στο εξής: ABGB) έχει ως εξής:

«Ένας αλληλεγγύως και εις ολόκληρον ευθυνόμενος συνοφειλέτης ο οποίος εξόφλησε μόνος του το σύνολο της οφειλής έχει, ακόμη και χωρίς να έχει γίνει εκχώρηση δικαιωμάτων, δικαίωμα αναγωγής κατά των λοιπών οφειλετών, οι οποίοι ευθύνονται κατά ίσα μέρη εάν δεν έχει συνομολογηθεί μεταξύ αυτών άλλη αναλογία.»

- 16 Πριν από την τροποποίησή του με τον Zahlungsverzugsgesetz (νόμο για την υπερημερία επί χρηματικών οφειλών, BGBl. I, 2013/50), το άρθρο 905, παράγραφος 2, του ABGB προέβλεπε ότι, «αν η παροχή είναι χρηματική, σε περίπτωση αμφιβολίας ο οφειλέτης πρέπει να την καταβάλει, φέροντας ο ίδιος τον κίνδυνο και τη σχετική δαπάνη, στον τόπο όπου ο δανειστής έχει την κατοικία (εγκατάστασή) του.»

- 17 Το άρθρο 1042 του ABGB προβλέπει τα εξής:

«Καθένας έχει δικαίωμα να ζητήσει την αποκατάσταση των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε για λογαριασμό τρίτου, ο οποίος βάσει των διατάξεων του παρόντος κώδικα όφειλε ο ίδιος να έχει υποβληθεί σε αυτές.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 18 Ο S. Benkő, Αυστριακός υπήκοος που έχει την κατοικία του στην Αυστρία, άσκησε αγωγή ενώπιον του Landesgericht St. Pölten (περιφερειακού δικαστηρίου του St. Pölten, Αυστρία) κατά της πρώην συντρόφου του, S. Kareda, Εσθονής υπηκόου της οποίας η διεύθυνση κατοικίας στην Εσθονία είναι άγνωστη, προκειμένου να επιτύχει την επιστροφή ποσού 17 145,41 ευρώ, συμπεριλαμβανομένων τόκων και εξόδων. Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, κατά το έτος 2007, ενόσω ζούσαν μαζί στην Αυστρία, ο S. Benkő και η S. Kareda αγόρασαν μια μονοκατοικία, με τίμημα ανερχόμενο σε 190 000 ευρώ, της οποίας, επομένως, έκαστος εξ αυτών είναι κύριος κατά το ήμισυ εξ αδιαίρετου. Ελλείψει ιδίων κεφαλαίων, έλαβαν τρία δάνεια ανερχόμενα, αντιστοίχως, σε 150 000 ευρώ, σε 100 000 ευρώ και σε 50 000 ευρώ, η σύναψη των οποίων συνομολογήθηκε τον Μάρτιο του 2007 με μια αυστριακή τράπεζα, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν η αγορά αυτή και οι αναγκαίες τροποποιήσεις του ακινήτου. Τόσο ο S. Benkő όσο και η S. Kareda είχαν την ιδιότητα του δανειολήπτη.
- 19 Κατά τα τέλη του 2011, η S. Kareda διέκοψε τη συμβίωση με τον S. Benkő και μετέβη στην Εσθονία, σε τοποθεσία άγνωστη σ' αυτόν. Η S. Kareda έπαυσε να συμμετέχει στην αποπληρωμή των δανείων αυτών από τον Ιούνιο του 2012 και επομένως, έκτοτε, ο S. Benkő φέρει μόνος του το βάρος της αποπληρωμής των δανείων αυτών. Κατά συνέπεια, με την ασκηθείσα από τον S. Benkő αγωγή εξ αναγωγής επιδιώκεται να υποχρεωθεί η S. Kareda να του καταβάλει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1042 του ABGB, τα ποσά που αντιστοιχούν στις πληρωμές τις οποίες αυτός πραγματοποίησε για λογαριασμό της έως και τον Ιούνιο του 2014.
- 20 Το πρωτοβάθμιο δικαιοδοτικό όργανο, ήτοι το Landesgericht St. Pölten (περιφερειακό δικαστήριο του St. Pölten, Αυστρία) επικοινωνήσε με την πρεσβεία της Εσθονίας στην Αυστρία προκειμένου να πληροφορηθεί τη διεύθυνση κατοικίας της S. Kareda, αλλά χωρίς αποτέλεσμα.
- 21 Ο επιφορτισμένος με την παραλαβή των επιδόσεων αντιπρόσωπος που ορίστηκε για την S. Kareda προέβαλε ένσταση αναρμοδιότητας, επικαλούμενος το ότι αυτή είχε την κατοικία της στην Εσθονία. Κατά την άποψη του εν λόγω αντιπροσώπου, αφενός, τα πραγματικά περιστατικά, όπως τα εξέθεσε ο S. Benkő, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του κεφαλαίου II, τμήματα 2 έως 7, του

κανονισμού 1215/2012. Αφετέρου, κατά την άποψη του εν λόγω αντιπροσώπου, το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκήθηκε η αγωγή δεν ήταν κατά τόπον αρμόδιο, καθόσον μάλιστα ο τόπος όπου έχει την έδρα της η τράπεζα με την οποία συνήφθησαν τα επίμαχα δάνεια, ο οποίος αντιστοιχεί στον τόπο εκπληρώσεως της υποχρεώσεως αποπληρωμής των δανείων αυτών, δεν βρίσκεται εντός της περιφέρειας του Landesgericht St. Pölten (περιφερειακού δικαστηρίου του St. Pölten).

- 22 Το προαναφερθέν δικαστήριο, το οποίο δέχθηκε την ως άνω επιχειρηματολογία, διαπίστωσε ότι δεν είχε διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της συγκεκριμένης υποθέσεως.
- 23 Ο S. Benkő άσκησε έφεση κατά της ως άνω αποφάσεως ενώπιον του Oberlandesgericht Wien (ανώτερου περιφερειακού δικαστηρίου Βιέννης, Αυστρία), το οποίο αποφάσισε ότι η διεθνής δικαιοδοσία κατά το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού 1215/2012 έπρεπε να καθοριστεί με γνώμονα τον τόπο εκπληρώσεως της συμβατικής υποχρεώσεως αποπληρωμής, ήτοι, κατά το εν λόγω δικαστήριο, με γνώμονα τον τόπο κατοικίας του οφειλέτη. Επομένως, όπως αποφάσισε το εν λόγω δικαστήριο, το Landesgericht St. Pölten (περιφερειακό δικαστήριο του St. Pölten) είχε διεθνή δικαιοδοσία και ήταν κατά τόπον αρμόδιο.
- 24 Ο αντιπρόσωπος της S. Kareda άσκησε αναίρεση κατά της ως άνω αποφάσεως του δευτεροβάθμιου δικαιοδοτικού οργάνου ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, Oberster Gerichtshof (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Αυστρία), προκειμένου να αναγνωριστεί ότι τα αυστριακά δικαστήρια δεν είχαν διεθνή δικαιοδοσία.
- 25 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού 1215/2012 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η αξίωση καταβολής (αναγωγική αξίωση) που προβάλλει ο συνοφειλέτης από σύμβαση πιστώσεως με τράπεζα, ο οποίος επωμίστηκε μόνος του την καταβολή των δόσεων της πιστώσεως, έναντι του έτερου συνοφειλέτη από την ίδια σύμβαση πιστώσεως αποτελεί (δευτερογενή) συμβατική αξίωση απορρέουσα από τη σύμβαση πιστώσεως;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Καθορίζεται ο τόπος εκπληρώσεως της παροχής, σε περίπτωση αξιώσεως καταβολής (αναγωγικής αξιώσεως) που προβάλλει συνοφειλέτης έναντι του έτερου συνοφειλέτη, δυνάμει της από κοινού συναφθείσας συμβάσεως πιστώσεως,

- α) βάσει του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012 ("παροχή υπηρεσιών") ή
β) βάσει του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο γ', σε συνδυασμό με το στοιχείο α', του κανονισμού 1215/2012, σύμφωνα με τη *lex causae*;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στην περίπτωση (α) του δεύτερου ερωτήματος:

Αποτελεί η χορήγηση της πιστώσεως από την τράπεζα την παροχή που χαρακτηρίζει τη σύμβαση πιστώσεως, οπότε καθορίζεται ο τόπος εκπληρώσεως της παροχής της υπηρεσίας αυτής, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012, βάσει της έδρας της τράπεζας, εφόσον η χορήγηση της πιστώσεως πραγματοποιήθηκε αποκλειστικώς στον συγκεκριμένο τόπο;

4) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στην περίπτωση (β) του δεύτερου ερωτήματος:

Είναι κρίσιμος για τον καθορισμό του τόπου εκπληρώσεως της μη εκπληρωθείσας συμβατικής υποχρεώσεως, βάσει του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 1215/2012,

- α) ο χρόνος της λήψεως της πιστώσεως από τους δύο οφειλέτες (Μάρτιος του 2007) ή

- β) ο εκάστοτε χρόνος κατά τον οποίον ο οφειλέτης της πιστώσεως που έχει δικαίωμα αναγωγής κατέβαλλε κάθε φορά στην τράπεζα τις χρηματικές παροχές από τις οποίες απορρέει το δικαίωμα αναγωγής (από τον Ιούνιο του 2012 έως τον Ιούνιο του 2014);»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 26 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αγωγή εξ αναγωγής η οποία ασκείται από έναν εις ολόκληρον ευθυνόμενο συνοφειλέτη κατά των συνοφειλετών του από σύμβαση πιστώσεως εμπίπτει στις «διαφορές εκ συμβάσεως», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 27 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει να γίνει αναφορά στην ερμηνεία που έχει δοθεί από το Δικαστήριο όσον αφορά το άρθρο 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 καθώς και το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, ερμηνεία η οποία ισχύει και για το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού 1215/2012, καθόσον οι διατάξεις αυτές μπορούν να χαρακτηριστούν ως ισοδύναμες (βλ., συναφώς, απόφαση της 18ης Ιουλίου 2013, *ÖFAB*, C-147/12, EU:C:2013:490, σκέψη 28).
- 28 Από τη νομολογία αυτή προκύπτει, αφενός, ότι η έννοια των «διαφορών εκ συμβάσεως», κατά το άρθρο 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001, πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς, προκειμένου να διασφαλίζεται η ομοιόμορφη εφαρμογή της έννοιας αυτής εντός όλων των κρατών μελών και, αφετέρου, ότι, για να εμπίπτει μια υπόθεση στις διαφορές αυτές, θα πρέπει να προβάλλεται με την οικεία αγωγή η ύπαρξη νομικής υποχρεώσεως την οποία ένα πρόσωπο ανέλαβε ελεύθερα έναντι άλλου προσώπου (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 14ης Μαρτίου 2013, *Česká spořitelna*, C-419/11, EU:C:2013:165, σκέψεις 45 έως 47, καθώς και της 28ης Ιανουαρίου 2015, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, σκέψεις 37 και 39).
- 29 Επ' αυτού, πρέπει να υπομνησθεί, κατ' αρχάς, ότι τα κατά το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001 κριτήρια συνδέσεως ισχύουν για όλες τις αγωγές που στηρίζονται στην ίδια σύμβαση (βλ., συναφώς, απόφαση της 9ης Ιουλίου 2009, *Rehder*, C-204/08, EU:C:2009:439, σκέψη 33).
- 30 Εν συνεχεία, πρέπει να θεωρηθούν ως εμπίπτουσες στις διαφορές εκ συμβάσεως όλες οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση και των οποίων η μη εκπλήρωση προβάλλεται προς στήριξη της αγωγής (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 1976, *De Bloos*, 14/76, EU:C:1976:134, σκέψεις 16 και 17, καθώς και της 8ης Μαρτίου 1988, *Arcado*, 9/87, EU:C:1988:127, σκέψη 13).
- 31 Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τις υποχρεώσεις που δημιουργούνται μεταξύ δύο εις ολόκληρον ευθυνομένων συνοφειλετών, όπως είναι οι διάδικοι στην κύρια δίκη, και, ειδικότερα, όσον αφορά τη δυνατότητα ενός συνοφειλέτη που κατέβαλε το σύνολο ή ένα τμήμα του αντιστοιχούντος στον έτερο συνοφειλέτη μεριδίου της κοινής οφειλής να αναζητήσει το κατ' αυτόν τον τρόπο καταβληθέν ποσό ασκώντας αγωγή εξ αναγωγής (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 2016, *Kostanjevec*, C-185/15, EU:C:2016:763, σκέψη 38). Πράγματι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 31 των προτάσεών του, δεδομένου ότι ο λόγος της ασκήσεως της αγωγής αυτής συνδέεται, αυτός καθ'αυτόν, με την ύπαρξη της εν λόγω συμβάσεως, θα ήταν τεχνητός, στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανονισμού 1215/2012, ο διαχωρισμός των ως άνω εννόμων σχέσεων από τη σύμβαση από την οποία απορρέουν και η οποία αποτελεί το έρεισμά τους.
- 32 Τέλος, μολονότι οι διατάξεις του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα του συστήματος που θεσπίζει ο κανονισμός αυτός και των σκοπών που τον διαπνέουν (βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 2014, *Kainz*, C-45/13, EU:C:2014:7, σκέψη 19), πρέπει να ληφθεί

υπόψη ο σκοπός που συνίσταται στη συνεκτική εφαρμογή, ιδίως, του τελευταίου αυτού κανονισμού και του κανονισμού Ρώμη I (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, ERGO Insurance και Gjensidige Baltic, C-359/14 και C-475/14, EU:C:2016:40, σκέψη 43). Η ερμηνεία κατά την οποία αγωγή εξ αναγωγής, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στις διαφορές εκ συμβάσεως, κατά την έννοια του κανονισμού 1215/2012, συνάδει επίσης προς τον εν λόγω σκοπό της συνεκτικής εφαρμογής. Πράγματι, το άρθρο 16 του κανονισμού Ρώμη I συνδέει ρητώς τη σχέση μεταξύ περισσότερων οφειλετών με εκείνη που υφίσταται μεταξύ του οφειλέτη και του δανειστή.

- 33 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αγωγή εξ αναγωγής η οποία ασκείται από έναν εις ολόκληρον ευθυνόμενο συνοφειλέτη κατά των συνοφειλετών του από σύμβαση πιστώσεως εμπίπτει στις «διαφορές εκ συμβάσεως», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

- 34 Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι σύμβαση πιστώσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία έχει συναφθεί μεταξύ ενός πιστωτικού ιδρύματος και δύο εις ολόκληρον ευθυνομένων συνοφειλετών, πρέπει να χαρακτηριστεί ως «σύμβαση παροχής υπηρεσιών», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 35 Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η έννοια των «υπηρεσιών», κατά το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001, του οποίου το γράμμα είναι πανομοιότυπο με το γράμμα του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1215/2012, προϋποθέτει, κατ' ελάχιστον, ότι ο παρέχων τις υπηρεσίες ασκεί συγκεκριμένη δραστηριότητα έναντι αμοιβής (βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Ιουλίου 2016, Granarolo, C-196/15, EU:C:2016:559, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 36 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 40 των προτάσεών του, σε μια σύμβαση πιστώσεως συναφθείσα μεταξύ ενός πιστωτικού ιδρύματος και ενός δανειολήπτη, η παροχή υπηρεσιών έγκειται στην καταβολή στον εν λόγω δανειολήπτη ενός χρηματικού ποσού από το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα έναντι αμοιβής καταβαλλόμενης από τον δανειολήπτη, κατ' αρχήν, υπό τη μορφή τόκων.
- 37 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι μια τέτοια σύμβαση πιστώσεως πρέπει να χαρακτηριστεί ως «σύμβαση παροχής υπηρεσιών», κατά την έννοια του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012.
- 38 Κατά συνέπεια, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι σύμβαση πιστώσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία έχει συναφθεί μεταξύ ενός πιστωτικού ιδρύματος και δύο εις ολόκληρον ευθυνομένων συνοφειλετών, πρέπει να χαρακτηριστεί ως «σύμβαση παροχής υπηρεσιών», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 39 Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν ένα πιστωτικό ίδρυμα χορηγεί πίστωση σε δύο εις ολόκληρον ευθυνομένους συνοφειλέτες, ο «τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, είναι, εφόσον δεν συμφωνήθηκε

διαφορετικά, εκείνος όπου έχει την έδρα του το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα, ακόμη και προς τον σκοπό του καθορισμού της κατά τόπον αρμοδιότητας του δικαστηρίου που πρόκειται να επιληφθεί της εκδικάσεως της αγωγής εξ αναγωγής η οποία ασκήθηκε από ένα συνοφειλέτη κατά του ετέρου.

- 40 Συναφώς, πρέπει να καθοριστεί, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ποια είναι η χαρακτηριστική παροχή της συμβάσεως (βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Ιουλίου 2016, *Granarolo*, C-196/15, EU:C:2016:559, σκέψη 33).
- 41 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 45 των προτάσεών του, στο πλαίσιο μιας συμβάσεως πιστώσεως, η χαρακτηριστική παροχή είναι η ίδια η καταβολή του ποσού του δανείου, ενώ η υποχρέωση του δανειολήπτη να αποπληρώσει το εν λόγω ποσό αποτελεί μόνον συνέπεια του ότι έχει εκπληρωθεί η παροχή του δανειστή.
- 42 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, πλην της περιπτώσεως, στην οποία αναφέρθηκε το αιτούν δικαστήριο με το ερώτημά του, της υπάρξεως συμφωνίας περί του αντιθέτου, ο τόπος όπου έγινε η παροχή των υπηρεσιών, κατά την έννοια του άρθρου 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012, είναι, σε περίπτωση χορηγήσεως πιστώσεως από ένα πιστωτικό ίδρυμα, ο τόπος όπου έχει την έδρα του το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα.
- 43 Όσον αφορά το ζήτημα αν η διαπίστωση αυτή είναι επίσης χρήσιμη και προς τον σκοπό του καθορισμού του δικαστηρίου που είναι κατά τόπον αρμόδιο για την εκδίκαση μιας αγωγής εξ αναγωγής η οποία ασκείται από έναν εις ολόκληρον ευθυνόμενο συνοφειλέτη κατά των συνοφειλετών του που υπέχουν υποχρέωση αποπληρωμής, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 31 της παρούσας αποφάσεως, μια τέτοια αγωγή ερείδεται επί της συμβάσεως πιστώσεως που έχει συναφθεί μεταξύ των εις ολόκληρον ευθυνομένων συνοφειλετών και του πιστωτικού ιδρύματος.
- 44 Από τα προεκτεθέντα καθώς και από τους σκοπούς της προβλεψιμότητας, της ενοποίησης, καθώς και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, την επίτευξη των οποίων επιδιώκει ο κανονισμός 1215/2012 σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις 15 και 16 του τελευταίου αυτού κανονισμού, απορρέει ότι το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού αυτού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την εκδίκαση μιας τέτοιας αγωγής είναι το δικαστήριο του τόπου του κράτους μέλους όπου έχει την έδρα του το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα, καθόσον ο τόπος αυτός αποτελεί τον τόπο εκπληρώσεως της παροχής επί της οποίας ερείδεται μια τέτοια αγωγή εξ αναγωγής.
- 45 Συναφώς, είναι αλυσιτελής η διατυπωθείσα από έκαστο των διαδίκων της κύριας δίκης παρατήρηση κατά την οποία αμφοτέρωι οι εν λόγω διάδικοι της κύριας δίκης έχουν την ιδιότητα των καταναλωτών και πρέπει, κατά συνέπεια, να εφαρμοστούν επ' αυτών οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται, για τις συναπτόμενες από καταναλωτές συμβάσεις, από τα άρθρα 17 και 18 του κανονισμού 1215/2012. Πράγματι, όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο σε σχέση με τα άρθρα 15 και 16 του κανονισμού 44/2001, οι εν λόγω κανόνες δεν τυγχάνουν εφαρμογής επί των σχέσεων μεταξύ δύο καταναλωτών (βλ., συναφώς, απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2013, *Vapenik*, C-508/12, EU:C:2013:790, σκέψη 34).
- 46 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν ένα πιστωτικό ίδρυμα έχει χορηγήσει πίστωση σε δύο εις ολόκληρον ευθυνόμενους συνοφειλέτες, ο «τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, είναι, εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, εκείνος όπου έχει την έδρα του το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα, ακόμη και προς τον σκοπό του καθορισμού της κατά τόπον αρμοδιότητας του δικαστηρίου που πρόκειται να επιληφθεί της εκδικάσεως της αγωγής εξ αναγωγής η οποία ασκήθηκε από ένα συνοφειλέτη κατά του ετέρου.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

- 47 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο τρίτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τέταρτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 48 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αγωγή εξ αναγωγής η οποία ασκείται από έναν εις ολόκληρον ευθυνόμενο συνοφειλέτη κατά των συνοφειλετών του από σύμβαση πιστώσεως εμπίπτει στις «διαφορές εκ συμβάσεως», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 2) Το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι σύμβαση πιστώσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία έχει συναφθεί μεταξύ ενός πιστωτικού ιδρύματος και δύο εις ολόκληρον ευθυνομένων συνοφειλετών, πρέπει να χαρακτηριστεί ως «σύμβαση παροχής υπηρεσιών», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 3) Το άρθρο 7, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 1215/2012 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, όταν ένα πιστωτικό ίδρυμα έχει χορηγήσει πίστωση σε δύο εις ολόκληρον ευθυνόμενους συνοφειλέτες, ο «τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, είναι, εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, εκείνος όπου έχει την έδρα του το εν λόγω πιστωτικό ίδρυμα, ακόμη και προς τον σκοπό του καθορισμού της κατά τόπον αρμοδιότητας του δικαστηρίου που πρόκειται να επιληφθεί της εκδικάσεως της αγωγής εξ αναγωγής η οποία ασκήθηκε από ένα συνοφειλέτη κατά του ετέρου.

(υπογραφές)